MANAGEMENT REVIEW

Menaxhim pa teatër.

NJERËZIT

ZHURMA NË PUNË: VESHI DHE KOSTOT MË TË HESHTURA

Dëgjimi që nuk kthehet, sëmundja profesionale më e njohur në Gjermani, shkallët te 80, 85 dhe 87 dB(A), çfarë i bën zhurma të folurit, vëmendjes dhe lodhjes, si matet ekspozimi i një turni, dhe një kartë për zonën e zhurmshme.

9.819 raste të humbjes së dëgjimit nga zhurma të njohura si sëmundje profesionale në Gjermani më 2025, më shumë se çdo sëmundje tjetër.

DGUV, 2026

BRENDA

SHIFRAT
Sëmundja profesionale më e njohur në Gjermani
FAQE 04

MODELI
80, 85, 87: shkallët
FAQE 05

MJETI I NUMRIT
Karta e zonës së zhurmshme
FAQE 08

NR. 94 · NJERËZIT

Në këtë numër

Në një magazinë, një kuzhinë ose një lavanderi, zhurma është pjesë e punës dhe rrallë pjesë e planit. E bën dëmin pa dhimbje, dhe dëmi mbetet. Menaxherët vendosin cila makinë punon ku, kush punon pranë saj dhe për sa kohë. Ky numër pyet çfarë thonë provat dhe rregullat për këto vendime.

Zhurma vret qeliza shqisore në veshin e brendshëm që nuk rriten më; parandalimi është e vetmja rrugë. Në Gjermani, 9.819 raste të humbjes së dëgjimit nga zhurma u njohën si sëmundje profesionale më 2025, rreth katër në dhjetë nga të gjitha njohjet. Ligji i BE-së vendos shkallë te 80, 85 dhe 87 dB(A); Gjermania lejon 85 te veshi. Nën këto nivele, zhurma kushton prapë të folur, vëmendje dhe lodhje. Si matet ekspozimi, dhe një kartë për zonën e zhurmshme, e mbyllin numrin.

Stiven Janaqi REDAKTOR · STIVEN CATALYST

03 TEMA KRYESORE
Dëmi që nuk shërohet

04 SHIFRAT
Sëmundja profesionale më e njohur

05 MODELI
80, 85, 87: shkallët

06 ÇFARË THOTË KËRKIMI
Kostot më të heshtura

07 SI MATET
Mesatarja e turnit

08 MJETI I NUMRIT
Karta e zonës së zhurmshme

09 BURIMET
Burimet dhe metoda

SI LEXOHET KY NUMËR

Shifra
Çdo shifër ka burimin dhe vitin poshtë faqes së vet.

Leximi ynë
Ku flet redaktori dhe jo kërkimi, shkruhet qartë.

Praktika
Hapat dhe karta janë propozime për t'u provuar, jo rezultate kërkimi.

TEMA KRYESORE

Dëmi që nuk shërohet

Zhurma është shkaku kryesor i parandalueshëm i humbjes së dëgjimit, shkruan Mathias Basner me kolegët në The Lancet më 2014. Mund të vijë nga një impuls i vetëm i fortë, ose nga ekspozim i gjatë e i vazhdueshëm mbi rreth 75 deri 85 dB(A), si në industri.

01	**Qelizat**	Zhurma shkatërron qelizat shqisore me qime të veshit të brendshëm. Te gjitarët ato nuk rigjenerohen: nuk ka kthim.
02	**Zhurma në vesh**	Tingëllima në vesh shpesh vjen pas ekspozimit dhe mund të zgjasë; mund të prishë gjumin dhe ta bëjë të vështirë mbajtjen e vëmendjes.
03	**Të folurit**	Humbja e dëgjimit që e pengon njeriun të ndjekë të folurit në situata të përditshme ka efekt të rëndë shoqëror.
04	**Vëmendja dhe rëniet**	Mund ta ulë vëmendjen te detyrat; humbja e dëgjimit e padiagnostikuar lidhet me aksidente dhe rënie.

LEXIMI YNË

Zhurma nuk lëndon askënd atë ditë. Humbja duket vite më vonë, kur s'mund të bëhet gjë tjetër veç të parandalohet më shumë.

Burimi: Mathias Basner, Wolfgang Babisch, Adrian Davis, Mark Brink, Charlotte Clark, Sabine Janssen & Stephen Stansfeld, The Lancet 383(9925), 2014

Nga Basner et al. (2014), rishikim në The Lancet, lexuar i plotë në PubMed Central; nivelet janë mesatare LA në kohë. Katër grupet janë përmbledhje e redaksisë. Nxehtësia në punë është te Nr. 84.

SHIFRAT

Sëmundja profesionale më e njohur

Sigurimet ligjore gjermane të aksidenteve publikojnë çdo vit sa sëmundje profesionale u raportuan, u njohën dhe u kompensuan me pension. Humbja e dëgjimit nga zhurma është numri 2301 në listë.

HUMBJA E DËGJIMIT NGA ZHURMA E NJOHUR SI SËMUNDJE PROFESIONALE, GJERMANI

20.228
raste të dyshuara të humbjes së dëgjimit nga zhurma, të raportuara më 2025

340
pensione të reja për të më 2025, kundrejt 9.819 njohjeve

LEXIMI YNË

Çdo rast i numëruar këtu nisi vite më parë, në një dhomë të zhurmshme ku ekspozimi nuk u ul.

Burimi: Deutsche Gesetzliche Unfallversicherung (DGUV), Zahlen und Fakten, 2026

Tabelat e DGUV-së, të gjitha sigurimet ligjore të aksidenteve, lexuar më 2026. Më 2024 dhe 2025 asnjë sëmundje nuk pati më shumë njohje; 9.819 nga 24.340 më 2025 janë rreth 40% (llogari e redaksisë). Numrat janë raste, jo normë.

MODELI

80, 85, 87: shkallët

Direktiva 2003/10/KE vendos tri vlera për ekspozimin ditor ndaj zhurmës, mesatare mbi një ditë tetë-orëshe. Dy vlerat e veprimit nuk i llogaritin mbrojtëset e veshit; kufiri numëron atë që arrin te veshi përmes tyre.

1. **80 dB(A): vlera e poshtme e veprimit**
   Mbrojtëset e veshit vihen në dispozicion; informim dhe trajnim; teste parandaluese të dëgjimit kur vlerësimi tregon rrezik.

2. **85 dB(A): vlera e sipërme e veprimit**
   Mbrojtëset duhet të mbahen; zona shënohet dhe hyrja kufizohet; një program masash teknike dhe organizative; e drejta për kontroll të dëgjimit.

3. **87 dB(A): kufiri te veshi**
   Nuk kalohet kurrë, as me mbrojtëse; nëse kalohet, veprohet menjëherë dhe gjendet pse. Gjermania e vendos këtë vlerë te 85 dB(A).

LEXIMI YNË

Ligji i rendit përgjigjet: së pari burimi, pastaj teknika, pastaj organizimi i punës, dhe vetëm në fund tapa e veshit.

Burimet: European Parliament and Council of the European Union, Official Journal L 42, 15.2.2003, 2003; Federal Government of Germany, BGBl. I 2007, p. 261, 2021

Direktiva 2003/10/KE, nenet 3, 5–7 dhe 10, me fjalët tona; vlerat e pikut 135, 137 dhe 140 dB(C). Gjermania: LärmVibrationsArbSchV §§ 6–8, 85 dB(A) te veshi në § 8(2). Nuk është kështillë ligjore.

ÇFARË THOTË KËRKIMI

Kostot më të heshtura

Provat e rishikimit në The Lancet për zhurmën përtej veshit vijnë kryesisht nga shtëpitë, shkollat dhe spitalet: bezdia, gjumi i prishur, tensioni i rritur dhe hormonet e stresit, dhe, te stafi i spitaleve, efektet te vetë puna.

01

Fjalë që humbin

Zhurma e ul kuptueshmërinë e të folurit; në spitale keqkuptimet që pasojnë mund të çojnë në gabime.

02

Lodhja

Stafi raporton bezdi, acarim, lodhje dhe dhimbje koke nga tensioni; stresi nga zhurma lidhet me shterjen dhe me performancë më të ulët.

03

Zemra

Vlerësimet e rrezikut për sëmundjet e zemrës nga zhurma e punës që dëmton veshin priren të jenë më të larta se për zhurmën e trafikut në shtëpi.

Ligji i përmend dy nga këto kosto. Punëdhënësi duhet të peshojë zhurmën që mbulon sinjalet paralajmëruese ose tinguj të tjerë të nevojshëm për të shmangur aksidentet, dhe Gjermania shton punët që kërkojnë përqendrim dhe vëmendje të lartë. Akustika më e mirë, si tavanet që thithin tingullin, është lidhur me performancën e stafit dhe me më pak lodhje.

LEXIMI YNË

Nën 80 dB(A) veshi mund të jetë i sigurt dhe turni prapë më i dobët: thirrje të humbura, porosi të përsëritura, një ekip i lodhur.

Burimet: Mathias Basner, Wolfgang Babisch, Adrian Davis, Mark Brink, Charlotte Clark, Sabine Janssen & Stephen Stansfeld, The Lancet 383(9925), 2014; European Parliament and Council of the European Union, Official Journal L 42, 15.2.2003, 2003; Federal Government of Germany, BGBl. I 2007, p. 261, 2021

Basner et al. (2014); efektet te puna vijnë nga studime në spitale, jo në magazina a kuzhina, dhe janë lidhje. Ligji: Direktiva 2003/10/KE neni 4(6)(e); LärmVibrationsArbSchV § 3(3). Thirrja është lexim i redaksisë. Gjumi dhe turnet janë te Nr. 45.

SI MATET

Mesatarja e turnit

Ekspozimi ditor, LEX,8h, është mesatare e peshuar në kohë e gjithë zhurmës në punë gjatë një dite nominale tetë-orëshe, përfshirë impulset; piku matet veçmas. Decibelët mblidhen në një mënyrë të pazakontë.

01	**+3 dB**	dyfishi i energjisë së tingullit: dy makina të njëjta në vend të njërës
02	**+10 dB**	dhjetëfishi i energjisë, i dëgjuar rreth dy herë më fort
03	**Vlerëso, pastaj mat**	mat kur përputhja nuk gjykohet me siguri; nga një person kompetent; ruaj rezultatet 30 vjet

SHEMBULL, I SHPIKUR NGA REDAKSIA

Zona e enëve, 4 orë	88 dB(A)
Pjesa tjetër e turnit	e qetë
LEX,8h	rreth 85 dB(A)

Gjysma e turnit në një nivel jep mesatare rreth 3 dB më poshtë. Përgjysmimi i kohës pranë makinës fiton 3 dB; ulja e makinës me 10 dB fiton më shumë.

Burimet: European Parliament and Council of the European Union, Official Journal L 42, 15.2.2003, 2003; Federal Government of Germany, BGBl. I 2007, p. 261, 2021; Mathias Basner, Wolfgang Babisch, Adrian Davis, Mark Brink, Charlotte Clark, Sabine Janssen & Stephen Stansfeld, The Lancet 383(9925), 2014

Përkufizimet nga Direktiva 2003/10/KE nenet 2 dhe 4 dhe LärmVibrationsArbSchV §§ 3–5; rregullat e 3 dB dhe 10 dB nga Basner et al. (2014). Shembulli dhe llogaria janë të redaksisë, me pjesën tjetër të turnit të marrë si të qetë.

MJETI I NUMRIT

Karta e zonës së zhurmshme

Një kartë për çdo zonë të zhurmshme, e plotësuar sipas rendit që vendos ligji: burimi i pari, veshi i fundit. Vlerësimi i plotë i çdo zone pune, me përgjegjës dhe kontrolle, shkon te Risk Assessment.

01	**Zona dhe niveli**	burimet, orët pranë tyre, LEX,8h dhe piku nëse u mat; kush e mati, kur
02	**Te burimi**	pajisje ose metodë më e qetë; mirëmbajtja e asaj që kërcet, rrjedh ose përplaset
03	**Teknike**	kapsulime, ekrane, sipërfaqe që thithin tingullin, amortizim
04	**Organizimi**	koha pranë burimit, rotacioni, pushime dhe dhomë pushimi të qeta
05	**Veshi**	mbrojtëse të zgjedhura dhe të përshtatura, të mbajtura mbi 85; sinjalet paralajmëruese dëgjohen; zona e shënuar
06	**Njerëzit**	të informuar në një gjuhë që e kuptojnë; kontrolle dëgjimi të ofruara; data e rishikimit tjetër

Burimet: Federal Government of Germany, BGBl. I 2007, p. 261, 2021; European Parliament and Council of the European Union, Official Journal L 42, 15.2.2003, 2003; Mathias Basner, Wolfgang Babisch, Adrian Davis, Mark Brink, Charlotte Clark, Sabine Janssen & Stephen Stansfeld, The Lancet 383(9925), 2014

Karta është propozim i redaksisë, jo këshillë ligjore, e ndërtuar mbi rendin në LärmVibrationsArbSchV § 7 dhe Direktivën 2003/10/KE neni 5, detyrimet në §§ 8 dhe 11, dhe Basner et al. (2014). Matrica e rrezikut është te Nr. 28.

Hape mjetin: Vlerësimi i rrezikut stivencatalyst.com/sq/tools/risk-assessment/

BURIMET DHE METODA

Çdo shifër ka një burim.

Shifrat e këtij numri vijnë nga burimet më poshtë. Viti tregon sa e re është secila.

Directive 2003/10/EC on the minimum health and safety requirements regarding the exposure of workers to the risks arising from physical agents (noise)
European Parliament and Council of the European Union, Official Journal L 42, 15.2.2003, 2003
https://www.legislation.gov.uk/eudr/2003/10/contents/adopted

Lärm- und Vibrations-Arbeitsschutzverordnung (LärmVibrationsArbSchV), as amended 21 July 2021
Federal Government of Germany, BGBl. I 2007, p. 261, 2021
https://www.gesetze-im-internet.de/l_rmvibrationsarbschv/BJNR026110007.html

Auditory and non-auditory effects of noise on health
Mathias Basner, Wolfgang Babisch, Adrian Davis, Mark Brink, Charlotte Clark, Sabine Janssen & Stephen Stansfeld, The Lancet 383(9925), 2014
https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC3988259/

BK-Geschehen: Anzeigen auf Verdacht, anerkannte Berufskrankheiten und neue BK-Renten, 2023–2025
Deutsche Gesetzliche Unfallversicherung (DGUV), Zahlen und Fakten, 2026
https://www.dguv.de/de/zahlen-fakten/bk-geschehen/anerkannte-bken/index.jsp

METODA EDITORIALE

Çdo shifër u kontrollua për vitin, botuesin dhe çfarë mat, te teksti i plotë kur u hap. Burimi i lexuar vetëm te një përmbledhje, një abstrakt ose copa shënohet me “përmes”. Shifra që nuk u konfirmua te ajo që u lexua shënohet si e tillë në faqen e vet, ose lihet jashtë. Interpretimi i redaktorit shënohet “Leximi ynë”.

MANAGEMENT REVIEW

Menaxhim pa teatër.

Çdo numër, një pyetje e menaxhimit, e kontrolluar me kërkimet më të mira.

TË GJITHË NUMRAT

stivencatalyst.com/sq/magazine/management-review.html

Management Review · Nr. 94 · Nëntor 2026 · Stiven Catalyst
Redaktuar nga Stiven Janaqi, që përgjigjet për të; "redaksia" në këtë botim është ai. Tekstet, përkthimet, faqosja dhe kontrolli i shifrave te burimet e tyre bëhen në seanca pune me Claude, një model AI i Anthropic.
stivencatalyst.com/sq/how-this-is-made.html